

SENAT DE BELGIQUE**SESSION DE 1990-1991**

17 AVRIL 1991

Proposition tendant à instituer une commission d'enquête parlementaire sur l'activité du Gouvernement et de ses services en vue de la libération des otages du « Silco » et sur les modalités précises dont la négociation a été assortie

**RAPPORT
FAIT AU NOM
DE LA COMMISSION
DES RELATIONS EXTERIEURES
PAR M. HASQUIN**

Votre Commission a examiné la présente proposition en sa réunion du 7 mars 1991.

Avant même la discussion, un membre, rappelant qu'une discussion sur le même sujet a eu lieu à la Chambre des Représentants et que suite à celle-ci le

Ont participé aux travaux de la Commission :

1. Membres effectifs : Mme Hanquet, présidente; M. Bockstal, De Backer, De Belder, De Bremaeker, De Cooman, Deneir, Eicher, Erdman, Henneuse, Kelchtermans, Mme Lieten-Croes, MM. Mathot, Simonet, Verschueren et Hasquin, rapporteur.
2. Membres suppléants : MM. Allewaert, Borin, Cools, De Seranno, Hatry, Monfils, Petitjean et Stroobant.
3. Autre sénateurs : Mme Aelvoet, MM. Henrion et Janzegers.

R. A 15296*Voir :***Document du Sénat :****1236-1** (1990-1991) : Proposition.**BELGISCHE SENAAT****ZITTING 1990-1991**

17 APRIL 1991

Voorstel tot instelling van een parlementaire commissie van onderzoek naar het optreden van de Regering en haar diensten met het oog op de vrijlating van de « Silco »-gecijzelden en naar de exacte wijze waarop de onderhandelingen zijn gevoerd

**VERSLAG
NAMENS DE COMMISSIE
VOOR DE BUITENLANDSE BETREKKINGEN
UITGEBRACHT
DOOR DE HEER HASQUIN**

Uw Commissie heeft het voorgelegde voorstel onderzocht tijdens haar vergadering van 7 maart 1991.

Voor de eigenlijke behandeling merkt een lid op dat deze aangelegenheid reeds besproken werd in de Kamer van Volksvertegenwoordigers en dat de Rege-

Aan de werkzaamheden van de Commissie hebben deelgenomen :

1. Vaste leden : mevr. Hanquet, voorzitter; de heer Bockstal, De Backer, De Belder, De Bremaeker, De Cooman, Deneir, Eicher, Erdman, Henneuse, Kelchtermans, mevr. Lieten-Croes, de heren Mathot, Simonet, Verschueren en Hasquin, rapporteur.
2. Plaatsvervangers : de heren Allewaert, Borin, Cools, De Seranno, Hatry, Monfils, Petitjean en Stroobant.
3. Andere senator : mevr. Aelvoet, de heren Henrion en Janzegers.

R. A 15296*Zie :***Gedr. St. van de Senaat :****1236-1** (1990-1991) : Voorstel.

gouvernement a promis de mener sa propre enquête, suggère qu'il serait superfétatoire de refaire le même travail.

Le ministre des Affaires étrangères précise que le gouvernement appliquera les règles administratives usuelles. Au secrétaire général du département concerné, il a donné l'ordre d'entamer une enquête. Celle-ci est en cours.

L'auteur développe les considérations qui l'ont mené à déposer la proposition en question.

Son but est d'obtenir la clarté sur un dossier enveloppé d'une opacité qui est défavorable pour le pays et pour ses institutions.

En ce qui concerne l'affaire Khaled, il ne la considère que comme un épiphénomène. C'est l'ensemble qui l'intéresse.

Le choix de la procédure employée au Sénat démontre bien, selon lui, qu'aucune intention agressive n'a présidé au dépôt de cette proposition.

Le développement de cette procédure dans notre régime est de date assez récente. Plusieurs commissions d'enquête se sont en effet succédés les derniers temps: sur les événements au Heysel, sur le banditisme, sur « Gladio ». On se l'explique par un besoin du Parlement de récupérer une partie de l'influence qu'il a perdue au profit de l'Exécutif.

Il rappelle qu'en 1982, en sa qualité de chef de groupe, il a encouragé la création de certaines commissions d'enquête. On ne saurait donc lui faire grief de la présente initiative qui n'est nullement inspirée par une hostilité quelconque envers le gouvernement.

Enfin, il rencontre les objections que l'on pourrait formuler à l'égard de sa proposition.

— La raison d'Etat, argument valable en France, n'existe pas en Belgique en tant que notion de droit public ni comme élément de notre tradition.

— La même réponse vaut pour le secret de la Défense nationale.

— Enfin, l'objection selon laquelle il s'agit d'un sujet politique n'est vraiment pas à sa place: le travail du Parlement est essentiellement politique.

Le ministre apprécie la modération avec laquelle l'auteur s'exprime. Il admet que le caractère plus confidentiel des réunions de commissions du Sénat permet un certain nombre de discussions exclues à la Chambre.

ring als gevolg daarvan beloofd heeft zelf een onderzoek in te stellen. Volgens spreker heeft het geen zin dat werk nog eens over te doen.

De Minister van Buitenlandse Zaken merkt op dat de Regering de gebruikelijke bestuurlijke regels zal toepassen. Hij heeft de secretaris-generaal van het betrokken departement opdracht gegeven een onderzoek te beginnen. Dat is momenteel aan de gang.

De indiener licht de overwegingen toe die de basis van zijn voorstel vormen.

Hij wil klaarheid brengen in een dossier dat met een waas van geheimzinnigheid is omgeven, wat het land en zijn instellingen niet ten goede komt.

Volgens de indiener is de zaak-Khaled maar een randverschijnsel. Hij ziet meer het groter geheel.

Uit het feit dat hij de bij de Senaat toegepaste procedure kiest, blijkt duidelijk dat hij zijn voorstel niet met agressieve bedoelingen heeft ingediend.

De ontwikkeling die deze procedure in ons stelsel heeft gekend, is vrij recent. Tijdens de jongste jaren zijn er immers verscheidene onderzoekscommissies aan het werk geweest: over het Heizeldrama, het banditisme, « Gladio ». Dat valt te verklaren door de behoefte van het Parlement om de invloed die het heeft moeten afstaan aan de uitvoerende macht, gedeeltelijk terug te winnen.

De indiener herinnert eraan dat hij in 1982 als fractieleider het instellen van bepaalde onderzoekscommissies heeft gesteund. Men kan hem dus bezwaarlijk dit initiatief ten kwade duiden, dat overigens helemaal niet is ingegeven door een vijandige houding tegenover de Regering.

Tot slot weerlegt hij de bezwaren die men tegen zijn voorstel zou kunnen opperen:

— In Frankrijk kan men de staatsraison aanvoeren. In België is dat niet mogelijk, noch als begrip uit het publiek recht, noch als traditioneel gegeven.

— Dezelfde redenering geldt voor het militair geheim.

— Tot slot doet het bezwaar als zou het om een politieke aangelegenheid gaan, niets ter zake: de werkzaamheden van het Parlement zijn immers in wezen van politieke aard.

De Minister spreekt zijn waardering uit voor de gematigde houding die de indiener aanneemt. Hij erkent dat de vergaderingen van de Senaatscommissies meer vertrouwelijk zijn, zodat er een aantal zaken kunnen worden besproken die in de Kamer helemaal niet aan bod kunnen komen.

Il avoue que des erreurs ont été commises dans le dossier Silco, par exemple celle de confier des dossiers pareils à un diplomate de haut rang. Il aurait mieux valu faire appel à des spécialistes. Mais c'est là une situation qu'il a trouvée en arrivant.

Il dit que sa tâche n'est pas de révéler tous les éléments du dossier, ne sachant même pas s'il les connaît tous. De toute façon, en le faisant on placerait certaines personnes devant des dilemmes cruels.

La raison d'Etat et la sécurité des personnes lui interdisent de donner suite à la demande de l'auteur. La seule formulation de certaines hypothèses pourrait déjà s'avérer très nuisible. Mais il n'y a eu ni rançon, ni fourniture d'armes.

Ayant ainsi donné son point de vue, le ministre se retire.

Un membre fait lecture de certains passages d'une interview accordée par le Premier ministre au journal *Le Soir* du 7 mars 1991. A la question de savoir s'il était normal qu'il n'ait pas été mis au courant du mandat confié à Jan Hollants van Looke par M. Tindemans, M. Martens a expliqué que « des informations terribles » à propos de cette affaire avaient été publiées et il a ajouté : « Je n'ai jamais compris pourquoi le Parlement ne s'était pas intéressé à cela... ». Or, c'est justement le propos de la proposition dont il est question.

Un autre membre fait valoir que les enquêtes précédentes concernaient des matières essentielles pour notre société.

L'affaire Silco, par contre, présente un caractère particulier et singulier. Si encore, par ce biais, on débouchait sur un mal fondamental de notre société. Or, ceci ne semble pas être le cas.

L'auteur admet qu'il s'agit d'une question particulière. Celle-ci touche quand même à un problème général et grave : l'attitude à prendre envers les prises d'otages. Il est plus que probable que celles-ci se produiront encore souvent à l'avenir.

Quant à la sécurité des personnes, il n'est pas exclu de ne pas poser toutes les questions.

Un membre estime qu'il n'y a pas de modes d'emploi d'ordre général pour résoudre les prises d'otages; chaque cas est différent.

De Minister geeft voorts toe dat er in het Silco-dossier vergissingen werden begaan, bijvoorbeeld door de afwikkeling van dergelijke dossiers op te dragen aan een diplomaat van hoge rang. Men had beter een beroep kunnen doen op specialisten, doch die zaak was reeds aan de gang bij zijn ambtsaanvaarding.

Zijn taak, zo vervolgt de Minister, bestaat er niet in alle informatie uit het dossier aan het licht te brengen. Overigens is hij er niet zeker van dat hij van alles op de hoogte is. Hoe dan ook, door zo te handelen zou hij bepaalde personen voor een verscheurende keuze stellen.

Wegens de staatsraison en voor de veiligheid van de personen kan hij niet ingaan op het verzoek van de indiener. Alleen al het verwoorden van bepaalde hypothesen zou bijzonder schadelijk kunnen zijn. Wel kan hij meedelen dat er geen losprijs werd betaald en geen wapens werden geleverd.

Nadat de Minister zijn standpunt heeft toegelicht, trekt hij zich terug.

Een lid doet voorlezing van een aantal uittreksels uit een vraaggesprek van de Eertse Minister met het dagblad *Le Soir* van 7 maart 1991. Op de vraag of het normaal is dat hij niet geïnformeerd werd over het mandaat dat de heer Tindemans aan de heer Jan Hollants van Looke had gegeven, heeft de heer Martens erop gewezen dat over deze zaak de wildste geruchten de wereld werden ingestuurd. Hij heeft eraan toegevoegd niet te kunnen begrijpen waarom het Parlement geen blijk heeft gegeven van interesse. Dat is nu precies de bedoeling waarmee dit voorstel ingediend werd.

Een ander lid legt er de nadruk op dat de vorige onderzoeken betrekking hadden op aangelegenheden die van essentieel belang waren voor onze samenleving.

De Silco-zaak daarentegen heeft een specifiek en eenmalig karakter. Was het dan nog zo dat via deze weg een oplossing kon worden gegeven aan een diepgeworteld kwaad in onze samenleving, maar dat lijkt niet het geval te zijn.

De indiener geeft toe dat het gaat om een specifiek geval. Toch gaat het ook om een algemeen, ernstig probleem : de houding die moet worden aangenomen jegens de gijzelingen. Het is meer dan waarschijnlijk dat die zich in de toekomst nog zullen voordoen.

Wat de veiligheid van de personen betreft, is het niet uitgesloten dat ook niet alle vragen worden gesteld.

Een lid meent dat er voor de gijzelingen geen pasklare oplossingen zijn; elk geval is verschillend.

Un sénateur apporte son soutien à la proposition. Il s'étonne du silence de certains commissaires et rappelle qu'à la Chambre le soutien était plus vaste.

Il ne voit pas bien en quoi la sécurité des personnes pourrait être compromise par une enquête. Il pense en outre que la façon dont l'enquête est menée peut parer à ce risque.

Il est d'accord avec l'auteur pour dire que la prise d'otages risque de devenir un problème d'ordre général.

Celui-ci désire recevoir une liste énumérant toutes les commissions d'enquête depuis l'an 1830.

Un membre répète qu'il s'agit d'un problème général. Selon lui, l'affaire Cools a posé, à son tour, certaines questions.

Par exemple, celle de savoir qui exactement mène la politique étrangère en Belgique, le ministre du Commerce extérieur ou le ministre des Affaires étrangères. Les prises d'otages se produiront d'autant plus que Bruxelles est devenue une plaque tournante de la C.E.E. et de l'O.T.A.N.

A son avis, l'affaire Silco n'est que l'illustration d'un problème plus vaste.

Un autre membre continue à considérer l'affaire Silco comme un problème précis. Il dit que, si l'on veut étendre l'objet de l'enquête, on n'a qu'à rédiger une autre proposition.

Un commissaire pourra difficilement voter contre la proposition. Il ne nie pas que son auteur avance des arguments valables.

D'autre part, comme chacun le sait, il se trouve personnellement concerné par l'affaire.

Il défend le droit des diplomates de traiter un dossier comme ils estiment devoir le faire.

La responsabilité politique est autre chose.

Placé entre ces deux positions, il s'abstiendra.

Votes

La proposition est rejetée par 12 voix contre 4 et 1 abstention.

Le présent rapport a été approuvé à l'unanimité des douze membres présents.

Le Rapporteur,
M. HASQUIN.

La Présidente,
H. HANQUET.

Een senator spreekt zijn steun uit voor het voorstel. Hij verbaast zich over het stilzwijgen van sommige commissieleden en herinnert eraan dat de steun in de Kamer veel groter was.

Hij ziet niet goed in hoe de veiligheid van de personen door een onderzoek in het gedrang kan worden gebracht. Hij denkt voorts dat de wijze waarop het onderzoek wordt gevoerd, dat risico kan ondervangen.

Hij is het eens met de indiener dat de gijzelingen in de toekomst een probleem van algemene aard dreigen te worden.

Laatstgenoemde wenst een lijst te ontvangen met een opsomming van alle onderzoekscommissies sedert het jaar 1830.

Een lid herhaalt dat het hier om een algemeen probleem gaat. Volgens hem heeft de affaire-Cools op haar beurt een aantal vragen doen rijzen.

Bijvoorbeeld de vraag wie precies het buitenlandse beleid van België bepaalt, de Minister van Buitenlandse Handel of de Minister van Buitenlandse Zaken. Er zullen steeds meer gijzelingen plaatsvinden omdat Brussel een draaischijf is geworden voor de E.E.G. en de N.A.V.O.

Volgens hem is de Silco-zaak maar een symptoom van een veel groter probleem.

Een ander lid blijft de Silco-zaak als een specifiek probleem beschouwen. Hij zegt dat, indien men het doel van het onderzoek wil uitbreiden, men maar een ander voorstel moet opstellen.

Een lid zegt dat hij moeilijk tegen het voorstel kan stemmen. Hij ontkent niet dat de indiener ervan waardevolle argumenten naar voren brengt.

Anderzijds voelt hij zich, zoals iedereen weet, persoonlijk betrokken bij de zaak.

Hij verdedigt het recht van de diplomaten om een dossier te behandelen zoals zij denken het te moeten doen.

De politieke verantwoordelijkheid is iets anders.

Heen en weer geslingerd tussen die twee opstellingen, zal hij zich onthouden.

Stemming

Het voorstel wordt verworpen met 12 tegen 4 stemmen, bij 1 onthouding.

Dit verslag is goedgekeurd bij eenparigheid van de twaalf aanwezige leden.

De Rapporteur,
H. HASQUIN.

De Voorzitster,
H. HANQUET.

ANNEXE

**Liste des commissions
d'enquête parlementaire (C.E.P.)**

- 1831: C.E.P. sur les pillages et les désastres de la campagne (C).
 1841: C.E.P. sur l'industrie et le commerce (C).
 1846: C.E.P. sur l'éboulement du tunnel de Cumptich (C).
 1859: C.E.P. sur les élections de Louvain (C).
 1864: C.E.P. sur les élections de Bastogne (C).
 1880: C.E.P. sur la situation de l'enseignement primaire (C).
 1909: C.E.P. sur les résultats de la loi sur la milice (C).
 1935: C.E.P. sur les responsabilités de la dévaluation du franc (C).
 1951: C.E.P. sur l'activité de l'Office des séquestres (S).
 1959: C.E.P. sur les événements survenus à Léopoldville (C).
 1972: C.E.P. sur la publicité déguisée à la télévision (C).
 1980: C.E.P. sur le maintien de l'ordre et les milices privées (C).
 1985: C.E.P. sur les événements tragiques du Heysel (C).
 1986: C.E.P. sur la sécurité des centrales nucléaires (S).
 1987: C.E.P. sur les livraisons d'armes à l'étranger (S).
 1987: C.E.P. sur la production et l'exportation d'armes (C).
 1988: C.E.P. sur la portée, les causes et les conséquences des fraudes et des infractions au traité de non-prolifération qui auraient éventuellement été commises par le Centre d'étude de l'énergie nucléaire (C.E.N.) ou par d'autres entreprises connexes (C).

(C) = Chambre.
 (S) = Sénat.

BIJLAGE

**Lijst van de parlementaire
onderzoekscommissies**

- 1831: P.O.C. over de plunderingen en rampen van de veldtocht (K).
 1841: P.O.C. over nijverheid en handel (K).
 1846: P.O.C. over de instorting van de tunnel te Kump-tich (K).
 1859: P.O.C. over de verkiezingen te Leuven (K).
 1864: P.O.C. over de verkiezingen te Bastenaken (K).
 1880: P.O.C. over de toestand van het basisonderwijs (K).
 1909: P.O.C. over de resultaten van de wet op de dienst-plicht (K).
 1935: P.O.C. over de verantwoordelijkheden betreffende de devaluatie van de frank (K).
 1951: P.O.C. over de activiteiten van de Dienst van het sekwester (S).
 1959: P.O.C. over de gebeurtenissen te Leopoldstad (K).
 1972: P.O.C. over verkapte reclame op de televisie (K).
 1980: P.O.C. over de ordehandhaving en de privé-milities (K).
 1985: P.O.C. over de tragische gebeurtenissen op de Hei-zel (K).
 1986: P.O.C. over de veiligheid van kerncentrales (S).
 1987: P.O.C. over de levering van wapens aan het buiten-land (S).
 1987: P.O.C. over de produktie en de uitvoer van wapens (K).
 1988: P.O.C. over de draagwijdte, de oorzaken en de gevolgen van de fraude en van de overtredingen op het non-proliferatieverdrag die eventueel zouden zijn begaan door het Studiecentrum voor Kernenergie of andere soortgelijke bedrijven (K).

(K) = Kamer.
 (S) = Senaat.